

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษา ความต้องการพัฒนาตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 1 ครั้งนี้ ผู้วิจัย นำเสนอผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย
2. สมมติฐานการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ

1. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความต้องการพัฒนาตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 1 โดยรวมและรายด้าน
2. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างขนาดสถานศึกษาและวุฒิการศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 1 ที่มีต่อความต้องการพัฒนาตนเอง ทั้งโดยรวมและรายด้าน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะ แนวทางการพัฒนาตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 1

2. สมมติฐานการวิจัย

มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างขนาดสถานศึกษากับวุฒิการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 1 ที่มีต่อความต้องการพัฒนาตนเอง ทั้งโดยรวมและรายด้าน

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากร ประชากรสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 จำนวน 179 แห่ง รวม 179 คน

3.2 กลุ่มตัวอย่าง สุ่มจากประชากร โดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi - stage Random Sampling) โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการใช้ตารางของ Krejcie & Morgan (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 43) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 131 คน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพของผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) คือ ขนาดสถานศึกษาที่ผู้ตอบแบบสอบถามปฏิบัติงาน และวุฒิการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 สอบถามความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ตอบแบบสอบถาม รวม 3 ด้าน คือ ด้านวิชาชีพ ด้านร่างกาย และด้านจิตใจ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่น 0.86 ตอนที่ 3 สอบถามข้อเสนอแนะทางความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open - end)

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัย ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 จัดทำหนังสืออนุญาตให้จัดเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ส่งถึงผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัย นำส่งพร้อมกับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 131 ชุด จากนั้นผู้วิจัย ประสาน โดยตรงกับผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยกลับคืนด้วยตนเอง ได้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 131 ชุดเป็นเครื่องมือที่สมบูรณ์ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้ทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมการวิเคราะห์ข้อมูลสำเร็จรูป คือ โปรแกรม SPSS for windows version 12 (Statistical Package for Social Science) โดยแบบสอบถามตอนที่ 1 นำข้อมูลจากแบบสำรวจรายการ วิเคราะห์ความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย แบบสอบถามตอนที่ 2 นำข้อมูลจากแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ทั้งโดยรวมและรายด้าน และทำการทดสอบสมมติฐานโดยหาปฏิสัมพันธ์ระหว่างขนาดสถานศึกษาและวุฒิการศึกษาต่อความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance) โดยใช้การทดสอบค่า F - test (Two - Way ANOVA) ทั้งโดยรวมและรายด้าน นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{x})

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่า F - test (Two - Way ANOVA)

4. สรุปผลการวิจัย

4.1 ผลการศึกษาความต้องการพัฒนาตนเอง ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา สรุปได้ดังนี้

4.1.1 โดยรวม ผู้บริหารสถานศึกษา มีความต้องการพัฒนาตนเอง อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.65$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาวิชาชีพอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.06$) ด้านการพัฒนาจิตใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.51$) และด้านการพัฒนาร่างกาย อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.38$) ตามลำดับ พิจารณาจำแนกตามขนาดสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก มีความต้องการพัฒนาตนเอง อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.71$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.13$) ด้านการพัฒนาจิตใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.56$) และด้านการพัฒนาร่างกาย อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.44$) ตามลำดับ

ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีความต้องการพัฒนาตนเอง อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.51$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.90$) ด้านการพัฒนาจิตใจ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.39$) และด้านการพัฒนาร่างกาย อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.26$) ตามลำดับ

4.1.2 ด้านการพัฒนาวิชาชีพ ผู้บริหารสถานศึกษา มีความต้องการพัฒนาตนเอง โดยรวมและทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ การพัฒนาความสามารถใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย การพัฒนาทักษะการเป็นผู้นำที่ดี และเทคนิคการพัฒนารูปแบบของการพัฒนาทีมงาน ข้อที่มีความต้องการน้อยที่สุดคือ รูปแบบการติดต่อประสานงานที่เหมาะสม พิจารณาจำแนกตามขนาดสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก มีความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการพัฒนาวิชาชีพ โดยรวมและทุกข้อ อยู่ในระดับ

มาก เรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ การพัฒนาความสามารถ การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย การพัฒนาทักษะการเป็นผู้นำที่ดี และเทคนิคการพัฒนา รูปแบบของการพัฒนาทีมงาน ข้อที่มีความต้องการน้อยที่สุด คือ รูปแบบการติดต่อประสานงานที่เหมาะสม ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการพัฒนาวิชาชีพ โดยรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ การพัฒนาความสามารถ การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย เทคนิคการพัฒนา รูปแบบของการพัฒนาทีมงาน และเทคนิคการใช้แผนในการบริหารงาน ข้อที่มีความต้องการน้อยที่สุด คือ รูปแบบการติดต่อประสานงานที่เหมาะสม

4.1.3 ด้านการพัฒนาร่างกาย ผู้บริหารสถานศึกษา มีความต้องการพัฒนาตนเอง โดยรวมและส่วนใหญ่ อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ การขอรับการตรวจสุขภาพประจำปี วิธีการสร้างสุขภาพที่ดี และวิธีการพัฒนาสมรรถภาพร่างกายที่ถูกต้องเหมาะสม ข้อที่มีความต้องการน้อยที่สุด คือ การเลือกรับประทานอาหารที่เหมาะสมกับวัย พิจารณาจำแนกตามขนาดสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก มีความต้องการพัฒนาตนเอง โดยรวมและส่วนใหญ่ อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ การขอรับการตรวจสุขภาพประจำปี วิธีการสร้างสุขภาพที่ดี และวิธีการควบคุมน้ำหนักตัวได้อย่างเหมาะสม ข้อที่มีความต้องการน้อยที่สุด คือ การเลือกรับประทานอาหารที่เหมาะสมกับวัย ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีความต้องการพัฒนาตนเอง โดยรวมและส่วนใหญ่ อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ การขอรับการตรวจสุขภาพประจำปี วิธีการสร้างสุขภาพที่ดี และวิธีการพัฒนาสมรรถภาพทางกายที่ถูกต้องเหมาะสม ข้อที่มีความต้องการน้อยที่สุด คือ การดูแลรักษาสุขภาพร่างกาย

4.1.4 ด้านการพัฒนাজิตใจ ผู้บริหารสถานศึกษา มีความต้องการพัฒนาตนเอง โดยรวมและส่วนใหญ่ อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ การแก้ปัญหาโดยใช้สติปัญญา วิธีการฝึกสมาธิที่ถูกต้อง และความอดทนต่อปัญหาอุปสรรคทั้งปวง ข้อที่มีความต้องการน้อยที่สุด คือ การมีอารมณ์ขัน ยิ้มแย้มแจ่มใส พิจารณาจำแนกตามขนาดสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก มีความต้องการพัฒนาตนเอง โดยรวมและส่วนใหญ่ อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ การแก้ปัญหาโดยใช้สติปัญญา วัธีรักษาที่ผ่อนคลายเหมาะสม และความอดทน

ต่อปัญหา อุปสรรคทั้งปวง ข้อที่มีความต้องการน้อยที่สุด คือ การมีอารมณ์ขัน ยิ้มแย้มแจ่มใส ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีความต้องการพัฒนาตนเอง โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง พิจารณารายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่ อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ การแก้ปัญหาโดยใช้สติปัญญา วิธีการฝึกสมาธิที่ถูกต้อง และความอดทนต่อปัญหา อุปสรรคทั้งปวง ข้อที่มีความต้องการน้อยที่สุด คือ วิธีการปฏิบัติตนให้สุภาพอ่อนน้อม ต่อบุคคลทั่วไป

4.2 ผลจากการศึกษา ความต้องการพัฒนาตนเอง ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา สรุปได้ดังนี้

4.2.1 โดยรวม ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวุฒิปริญญาตรี มีความต้องการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการพัฒนาวิชาชีพ ด้านการพัฒนาจิตใจ และด้านการพัฒนาร่างกาย ตามลำดับ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวุฒิสสูงกว่าปริญญาตรี มีความต้องการพัฒนาตนเอง อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการพัฒนาวิชาชีพ ด้านการพัฒนาจิตใจ และด้านการพัฒนาร่างกาย ตามลำดับ

4.2.2 ด้านการพัฒนาวิชาชีพ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวุฒิปริญญาตรี มีความต้องการพัฒนาตนเอง โดยรวมและทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ การฝึกทักษะการประเมินผลงาน วิธีการพัฒนาความสามารถในการป้องกันการกระทำผิดวินัยของผู้ใต้บังคับบัญชา และเทคนิคการใช้แผนในการบริหารงาน ข้อที่มีความต้องการน้อยที่สุด คือ รูปแบบการติดต่อประสานงานที่เหมาะสม ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวุฒิสสูงกว่าปริญญาตรี มีความต้องการพัฒนาตนเอง โดยรวม อยู่ในระดับมาก พิจารณารายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่ อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ เทคนิคการพัฒนารูปแบบของการพัฒนาทีมงาน เทคนิคการใช้แผนการบริหารงาน และการพัฒนาทักษะในการเป็นผู้นำที่ดี ข้อที่มีความต้องการน้อยที่สุด คือ รูปแบบการติดต่อประสานงานที่เหมาะสม

4.2.3 ด้านการพัฒนาร่างกาย ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวุฒิปริญญาตรี มีความต้องการพัฒนาตนเอง โดยรวมและส่วนใหญ่ อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ การขอรับการตรวจสุขภาพประจำปี การดูแลรักษาสุขภาพร่างกาย และการฝึกทักษะการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับวัย ข้อที่มีความต้องการน้อยที่สุด คือ การเลือกรับประทานอาหารที่เหมาะสมกับวัย ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวุฒิสสูงกว่า

ปริญญาตรี มีความต้องการพัฒนาตนเอง โดยรวมและทุกข้อ อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ การขอรับการตรวจสุขภาพประจำปี วิธีการควบคุมน้ำหนักตัวได้อย่างเหมาะสม และวิธีการพัฒนาสมรรถภาพร่างกายที่ถูกต้องเหมาะสม ข้อที่มีความต้องการน้อยที่สุด คือ การใช้เวลาว่างในการดูแลรักษาสุขภาพ

4.2.4 ด้านการพัฒนาจิตใจ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวุฒิปริญญาตรี

มีความต้องการพัฒนาตนเอง โดยรวมและส่วนใหญ่ อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ วิธีรักษาดีอย่างเหมาะสม การมีอารมณ์ขัน ยิ้มแย้มแจ่มใส และความอดทนต่อปัญหาอุปสรรคทั้งปวง ข้อที่มีความต้องการน้อยที่สุด คือ วิธีแผ่เมตตาจิต ที่ถูกต้อง ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวุฒิสูงกว่าปริญญาตรี มีความต้องการพัฒนาตนเอง โดยรวมและส่วนใหญ่ อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ความสามารถในการควบคุมจิตใจของตนเอง วิธีรักษาดีอย่างเหมาะสม และความอดทนต่อปัญหา อุปสรรคทั้งปวง ข้อที่มีความต้องการน้อยที่สุด คือ วิธีการปฏิบัติตนให้สุภาพอ่อนน้อมต่อบุคคลทั่วไป

4.3 ความต้องการพัฒนาตนเอง ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษาและวุฒิการศึกษา สรุปได้ดังนี้

4.3.1 โดยรวม ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กที่มีวุฒิปริญญาตรี มีความต้องการพัฒนาตนเอง อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการพัฒนาวิชาชีพ ด้านการพัฒนาจิตใจ และด้านการพัฒนาร่างกาย ตามลำดับ ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กที่มีวุฒิสูงกว่าปริญญาตรี มีความต้องการพัฒนาตนเอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการพัฒนาวิชาชีพ รองลงมามีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาจิตใจ และด้านการพัฒนาร่างกาย ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ที่มีวุฒิปริญญาตรี มีความต้องการพัฒนาตนเอง โดยรวม อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการพัฒนาวิชาชีพ ด้านการพัฒนาจิตใจ และด้านการพัฒนาร่างกาย ตามลำดับ ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ที่มีวุฒิสูงกว่าปริญญาตรีมีความต้องการพัฒนาตนเอง โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการพัฒนาวิชาชีพ ด้านการพัฒนาจิตใจ และด้านการพัฒนาร่างกาย ตามลำดับ

4.3.2 ด้านการพัฒนาวิชาชีพ ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กที่มีวุฒิปริญญาตรี มีความต้องการพัฒนาตนเอง โดยรวมและทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมาก ไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ การพัฒนาความสามารถใช้เทคโนโลยีทันสมัย การพัฒนาทักษะในการเป็นผู้นำที่ดี และวิธีการพัฒนาความสามารถในการป้องกันการกระทำผิดวินัยของผู้ใต้บังคับบัญชา ข้อที่มีความต้องการน้อยที่สุด คือ รูปแบบการติดต่อประสานงานที่เหมาะสม ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กที่มีวุฒิสองกว่าปริญญาตรี มีความต้องการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมาก พิจารณารายข้อพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมาก ไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ การพัฒนาความสามารถใช้เทคโนโลยีทันสมัย การพัฒนาทักษะในการเป็นผู้นำที่ดี และเทคนิคการพัฒนารูปแบบของงานที่ทีมงาน ข้อที่มีความต้องการน้อยที่สุด คือ รูปแบบการติดต่อประสานงานที่เหมาะสม ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ที่มีวุฒิปริญญาตรี มีความต้องการพัฒนาตนเอง โดยรวมและทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมาก ไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ การพัฒนาความสามารถใช้เทคโนโลยีทันสมัย วิธีการพัฒนาความสามารถในการป้องกันการกระทำผิดวินัยของผู้ใต้บังคับบัญชา และขั้นตอนการวางแผนในการบริหารงาน ข้อที่มีความต้องการน้อยที่สุด คือ การใช้เทคนิคในการติดต่อประสานงาน ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ที่มีวุฒิสองกว่าปริญญาตรี มีความต้องการพัฒนาตนเอง โดยรวมและส่วนใหญ่ อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมาก ไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ เทคนิคการใช้แผนในการบริหาร การคำนึงถึงความรับผิดชอบต่ออันเกิดจากการตัดสินใจ และเทคนิคการพัฒนารูปแบบของการพัฒนาทีมงาน ข้อที่มีความต้องการน้อยที่สุด คือ กลยุทธ์การแบ่งภาระงานตามความรู้ความสามารถแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา

4.3.3 ด้านการพัฒนาร่างกาย ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กที่มีวุฒิปริญญาตรี มีความต้องการพัฒนาตนเอง โดยรวมและส่วนใหญ่ อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมาก ไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ การขอรับการตรวจสุขภาพประจำปี วิธีการสร้างสุขภาพที่ดี และการใช้เวลาว่างในการดูแลสุขภาพ ข้อที่มีความต้องการน้อยที่สุด คือ การเลือกรับประทานอาหารที่เหมาะสมกับวัย ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กที่มีวุฒิสองกว่าปริญญาตรี มีความต้องการพัฒนาตนเอง โดยรวมและส่วนใหญ่ อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมาก ไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ วิธีการควบคุมน้ำหนักตัวได้อย่างเหมาะสม การเลือกรับประทานอาหารที่เหมาะสมกับวัย และการขอรับการตรวจสุขภาพประจำปี ข้อที่มีความต้องการน้อยที่สุดคือ วิธีการพัฒนาสมรรถภาพร่างกายที่ถูกต้องเหมาะสม

ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ที่มีวุฒิปริญญาตรี มีความต้องการพัฒนาตนเอง โดยรวม และส่วนใหญ่ อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ วิธีการสร้างสุขภาพที่ดี การขอรับการตรวจสุขภาพประจำปี และการฝึกทักษะ การออกกำลังกายที่เหมาะสมกับวัย ข้อที่มีความต้องการน้อยที่สุด คือ การเลือกเล่นกีฬาได้ เหมาะสมกับวัย ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ที่มีวุฒิสองปริญญาตรี มีความต้องการพัฒนาตนเอง โดยรวมและส่วนใหญ่ อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ การขอรับการตรวจสุขภาพประจำปี การใช้เวลาว่างในการดูแลรักษาสุขภาพ และวิธีการพัฒนาสมรรถภาพร่างกายที่ถูกต้องเหมาะสม ข้อที่มีความต้องการน้อยที่สุด คือ การดูแลรักษาสุขภาพร่างกาย

4.3.4 ด้านการพัฒนาจิตใจ ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กที่มีวุฒิปริญญาตรี มีความต้องการพัฒนาตนเอง โดยรวมและส่วนใหญ่ อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ การแก้ปัญหาโดยใช้สติปัญญา ศึกษาศาสตร์อย่างเหมาะสม และความอดทนต่อปัญหา อุปสรรคทั้งปวง ข้อที่มีความต้องการน้อยที่สุด คือ การมีอารมณ์ขัน ยิ้มแย้มแจ่มใส ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กที่มีวุฒิสองปริญญาตรี มีความต้องการพัฒนาตนเอง โดยรวมและทุกข้อ อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ วิธีการฝึกสมาธิที่ถูกต้อง วิธีแผ่เมตตาจิตที่ถูกต้อง และการฝึกให้ยอมรับความเป็นจริงในชีวิตของตน ข้อที่มีความต้องการน้อยที่สุดคือ วิธีปฏิบัติตนให้สุภาพอ่อนน้อมต่อบุคคลทั่วไป ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ที่มีวุฒิปริญญาตรี มีความต้องการพัฒนาตนเอง โดยรวมและทุกข้อ อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ การแก้ปัญหาโดยใช้สติปัญญา ความอดทนต่อปัญหา อุปสรรคทั้งปวง และวิธีแผ่เมตตาจิตที่ถูกต้อง ข้อที่มีความต้องการน้อยที่สุดคือ การมีอารมณ์ขัน ยิ้มแย้มแจ่มใส ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ที่มีวุฒิสองปริญญาตรี มีความต้องการพัฒนาตนเอง อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ วิธีการฝึกสมาธิที่ถูกต้อง การแก้ปัญหาโดยใช้สติปัญญา และความอดทนต่อปัญหา อุปสรรคทั้งปวง ข้อที่มีความต้องการน้อยที่สุด คือ วิธีการปฏิบัติตนให้สุภาพอ่อนน้อมต่อบุคคลทั่วไป

4.4 ผลการศึกษาปฏิสัมพันธ์ ระหว่างขนาดสถานศึกษา และวุฒิการศึกษา

ต่อความต้องการพัฒนาตนเอง ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
หนองคาย เขต 1

ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างขนาดสถานศึกษาและวุฒิการศึกษาต่อความต้องการ
พัฒนาตนเอง ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1
ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้าน

4.5 ผลการศึกษาข้อเสนอแนะ แนวทางการพัฒนาตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 สรุปได้ดังนี้

4.5.1 ด้านการพัฒนาวิชาชีพ หน่วยงานต้นสังกัด ควรจัดอบรม สัมมนา และ
เปิดโอกาสให้ผู้บริหารสถานศึกษา ได้ศึกษา ดูงาน เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะและประสบการณ์
การปฏิบัติงานเป็นประจำ อย่างต่อเนื่องและผู้บริหารสถานศึกษาควรเข้ารับการอบรม หรือ
ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถ ในด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อการบริหาร
จัดการศึกษา รวมทั้ง ผู้บริหารสถานศึกษา ควรเข้ารับการศึกษาคือในระดับที่สูงขึ้น โดยเฉพาะ
อย่างยิ่งในด้านการบริหารการศึกษา

4.5.2 ด้านการพัฒนาร่างกาย หน่วยงานต้นสังกัด ควรจัดอบรม ให้ความรู้
เกี่ยวกับการพัฒนาสุขภาพทางกายให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา เช่น วิธีการรักษาสุขภาพ ความรู้
ด้านโภชนาการ เทคนิค การออกกำลังกาย หน่วยงานต้นสังกัด ควรจัดการแข่งขันกีฬาส่งเสริม
สุขภาพของผู้บริหารสถานศึกษา

4.5.3 ด้านการพัฒนาจิตใจ หน่วยงานต้นสังกัดควรจัดอบรมพัฒนาจิตใจ ให้แก่
ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นประจำทุกปี

5. อภิปรายผล

ผู้วิจัย ได้นำประเด็นที่น่าสนใจ จากข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ มาอภิปราย
ดังต่อไปนี้ คือ

5.1 ผลจากการศึกษาที่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
หนองคาย เขต 1 มี ความต้องการพัฒนาตนเอง โดยรวม อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมาก
ไปหาน้อย คือ ด้านการพัฒนาวิชาชีพ ด้านการพัฒนาจิตใจ และด้านการพัฒนาร่างกาย

ตามลำดับ สอดคล้องกับผลการวิจัยของมนูญ ไชยทองศรี (2544: บทคัดย่อ) ที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร มีความต้องการพัฒนาตนเอง โดยรวม อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะว่า การบริหารจัดการศึกษาในปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เข้ามามีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษา ประกอบกับกระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาไปยังสถานศึกษามากขึ้น ส่งผลให้สถานศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการ หน้าที่ ความรับผิดชอบและภารกิจต่างๆ จึงมีมากขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 ข : 6 - 7) และเหตุผลอีกประการหนึ่ง คือ ในช่วงระยะเวลาที่ผู้วิจัยทำการศึกษา เป็นระยะเริ่มต้นที่มีการหลอมรวมหน่วยงานทางการศึกษา ปรับปรุงขอบข่ายและภารกิจของสถานศึกษา และมีการปฏิรูปการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมยุคข้อมูล สารสนเทศ หลายประการ ได้แก่ การปฏิรูปการเรียนรู้ การปฏิรูปหลักสูตร การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา และการปฏิรูประบบการบริหารจัดการ เป็นต้น นอกจากนี้ มีการประกาศใช้ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2547 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2548 : คำนำ) ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษา ขาดความชัดเจนในการปฏิบัติงานในบางเรื่องหรือบางภารกิจ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาทุกคนจึงจำเป็นต้องพัฒนาตนเองในทุกด้าน เพื่อให้สามารถบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ

5.2 จากผลการศึกษาที่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 มีความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการพัฒนาวิชาชีพ โดยรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลจากการศึกษาของนิคม นามบุญเรือง (2545: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม มีความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการพัฒนาวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก และสูงกว่าด้านอื่นๆ และสอดคล้องกับผลจากการศึกษาของประกอบ บุญชู (2541 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม มีความต้องการพัฒนางานวิชาการ อยู่ในระดับมาก และเป็นที่น่าสังเกตว่า การพัฒนาความสามารถในการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย การพัฒนาทักษะการเป็นผู้นำที่ดี และเทคนิคในการพัฒนารูปแบบของการพัฒนาทีมงาน เป็นข้อที่ผู้บริหารสถานศึกษา มีความต้องการพัฒนาตนเองสูงที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับข้ออื่นๆ ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะว่า ภารกิจ ขอบข่าย หน้าที่และความรับผิดชอบของสถานศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไปอันเป็นผลเนื่องมาจากการปฏิรูปการศึกษาหลายประการ ได้แก่ การปรับปรุง

กฎหมาย ระเบียบ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การปรับปรุงหลักสูตรการศึกษา
 ชั้นพื้นฐานที่สถานศึกษาสามารถปรับให้เข้ากับบริบทของสถานศึกษาเอง และมีการปรับปรุง
 พัฒนา อย่างต่อเนื่อง รวมทั้ง มีการปรับปรุงระเบียบและวิธีการวัดผลและประเมินผล เป็นต้น
 ประกอบกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ได้มีการปรับปรุงพัฒนาระบบข้อมูล
 สารสนเทศ เพื่อการบริหารจัดการศึกษาของสำนักงานและสถานศึกษาในสังกัด โดยนำระบบ
 การบริหารจัดการสำนักงาน (E - Office) และระบบการบริหารจัดการสถานศึกษา (E - School)
 มาใช้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของงาน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1. 2548 : 5)

5.3 จากผลการศึกษาที่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 หนองคาย เขต 1 มีความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการพัฒนาร่างกาย อยู่ในระดับปานกลาง
 สอดคล้องกับผลการศึกษานิคม นามบุญเรือง (2545 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า ผู้บริหาร โรงเรียน
 ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม มีความต้องการพัฒนา
 ตนเอง ด้านการพัฒนาร่างกาย อยู่ในระดับปานกลาง เป็นที่น่าสังเกตว่า ในการพัฒนาตนเอง
 ด้านการพัฒนาร่างกายนั้น เป็นด้านที่ผู้บริหารสถานศึกษา มีความต้องการในการพัฒนาตนเอง
 น้อยกว่าด้านอื่นๆ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1
 ได้กำหนดในแผนปฏิบัติการประจำปี ให้มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษา
 มีโอกาสได้ออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ และได้เข้าร่วมกิจกรรมการแข่งขันกีฬาและนันทนาการ
 ในบางโอกาส เช่น กีฬาวนกรู กีฬาเชื่อมสัมพันธ์ ไม้ตรีระหว่างเครือข่ายสถานศึกษา รวมทั้ง
 มีการจัดสวัสดิการในด้านการตรวจสุขภาพประจำปี เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ก็ยังมีผู้บริหาร
 สถานศึกษาจำนวนหนึ่งที่มีความต้องการพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์
 ด้านการพัฒนาสุขภาพร่างกาย เช่น วิธีการรักษาสุขภาพ ความรู้ด้านโภชนาการ และเทคนิค
 การออกกำลังกาย เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อให้มีความพร้อมสำหรับการปฏิบัติงานตามบทบาท หน้าที่

5.4 จากผลการศึกษาที่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 หนองคาย เขต 1 มี ความต้องการพัฒนาตนเองด้านการพัฒนาจิตใจอยู่ในระดับมาก สอดคล้อง
 กับผลการวิจัยของนิคม นามบุญเรือง (2545 : บทคัดย่อ)ที่พบว่าผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา
 จังหวัดมหาสารคาม มีความต้องการพัฒนาตนเอง ในด้านการพัฒนาจิตใจ อยู่ในระดับมาก
 เป็นที่น่าสังเกตว่า การแก้ปัญหาโดยใช้สติปัญญา วิธีการฝึกสมาธิที่ถูกต้อง และความอดทน
 ต่อปัญหา อุปสรรคทั้งปวง เป็นข้อที่ผู้บริหารสถานศึกษา มีความต้องการพัฒนาตนเองสูงสุด
 เมื่อเปรียบเทียบกับข้ออื่นๆ ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะว่าการใช้สมาธิและปัญญา สามารถแก้ปัญหา

หลายด้าน จึงมีความจำเป็นที่ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีความต้องการพัฒนาตนเองทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการพัฒนาวิชาชีพ และเป็นที่น่าสังเกตว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวุฒิปริญญาตรี มีความต้องการพัฒนาตนเอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ขณะที่ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวุฒิสองปริญญาตรี มีความต้องการพัฒนาตนเอง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง นั้นแสดงว่า ผู้บริหารที่มีวุฒิสองปริญญาตรี ได้นำความรู้ ประสบการณ์จากการศึกษาในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรี มาปรับใช้ในการปฏิบัติงานได้ในระดับหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตาม ผู้บริหารสถานศึกษาทุกคน ก็ยังจำเป็นต้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอ โดยการเข้ารับการอบรม ประชุม สัมมนาและศึกษา ดูงาน เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการบริหารจัดการศึกษา เป็นประจำอย่างต่อเนื่อง เช่น เข้ารับการอบรมหรือศึกษาดูงานด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะในการใช้เทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ เป็นต้น จากเหตุผลดังกล่าว ส่งผลทำให้ไม่พบปฏิสัมพันธ์ ระหว่างขนาดสถานศึกษาและวุฒิการศึกษา ต่อความต้องการพัฒนาตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัย ที่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีความต้องการพัฒนาตนเอง โดยรวม อยู่ในระดับมาก และด้านการพัฒนาวิชาชีพ เป็นด้านที่มีความต้องการพัฒนาตนเองสูงสุด ผู้วิจัย จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

6.1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรจัดอบรม สัมมนาและศึกษา ดูงาน ให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน เป็นประจำอย่างต่อเนื่อง ในทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในด้านการพัฒนาวิชาชีพ ซึ่งเป็นด้านที่ผู้บริหารสถานศึกษา มีความต้องการพัฒนาตนเองสูงสุด

6.1.2 การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ผู้บริหารการศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง ควรนำความแตกต่างในด้านวุฒิการศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นตัวแปรประกอบการพิจารณาด้วย

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย จึงมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประเด็นที่ควรดำเนินการศึกษาวิจัยเพิ่มเติม ดังนี้

6.2.1 ควรศึกษาปัจจัยหรือตัวแปรอื่นๆ ที่ส่งผลต่อความต้องการพัฒนาตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 โดยเฉพาะในด้านการพัฒนาวิชาชีพ ซึ่งเป็นด้านที่ผู้บริหารมีความต้องการพัฒนาตนเองสูงสุด เช่น อายุ เพศ และประสบการณ์ เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะที่ครอบคลุมบริบทต่างๆ มากขึ้น

6.2.2 ควรศึกษารูปแบบและวิธีการในการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการพัฒนาวิชาชีพที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะนำไปใช้ในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้บังเกิดประสิทธิผลสูงสุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY